

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- 1) वृत्तपत्र जनसंवादाचे प्रभावी माध्यम आहे हे विधान स्पष्ट करा.
- 2) भारतीय वृत्तपत्र परिषदेला (प्रेस कौन्सिल ऑफ इंडिया) कोणते अधिकार आहेत?
- 3) मुक्त पत्रकारिकतेबद्दल थोडक्यात माहिती द्या.
- 4) शैली पुस्तक म्हणजे काय?
- 5) वृत्तपत्र कार्यालयातील जाहिरात विभागाबाबत माहिती द्या.
- 6) अग्रलेखाच्या प्रकारांबाबत थोडक्यात माहिती द्या.

प्र.3 शिरोभाग म्हणजे काय? सांगून शिरोभागाचे प्रकार उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

10

किंवा

वृत्तपत्र कार्यालयाची रचना सांगून त्यात कार्यरत वेगवेगळ्या विभागाची माहिती सांगा.

प्र.4 संपादकीय पानाची मांडणी कशापद्धतीने असते ते सांगून त्यावर कोणत्या प्रकारचा मजकूर असतो त्याचे विवेचन करा.

10

Seat
No.

B. Voc Journalism (Semester - I) Examination: March/April-2023
Introduction to Journalism (BVST0101)

Day & Date: Monday, 10-07-2023
 Time: 03:00 PM To 05:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 08

- 1) _____ is the head of the news department in the editorial department.
 - a) Assistant Editor
 - b) News Editor
 - c) Sub Editor
 - d) Manager
- 2) Lead means _____.
 - a) Summary of news
 - b) Opening Paragraph in the news
 - c) Important part in the news
 - d) All of the above
- 3) Maratha Newspaper were been publishes in _____ language.
 - a) Marathi
 - b) Bengal
 - c) English
 - d) Hindi
- 4) _____ Was known as father of Indian language press.
 - a) Lokmanya Tilak
 - b) Raja Ram Mohan Roy
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) None of these
- 5) Press Council of India established on _____.
 - a) 4th July 1965
 - b) 4th July 1966
 - c) 5th July 1965
 - d) 5th July 1966
- 6) _____ contains guidelines regarding news, photographs etc. in the newspaper.
 - a) Morgue
 - b) Reference Library
 - c) Style Book
 - d) None of theses
- 7) _____ do the planning of editorial page.
 - a) Owner
 - b) Sub Editor
 - c) Columnist
 - d) Assistant Editor
- 8) An article which is written by editor as an opinion of newspaper and printed in a certain place, in certain page of a newspaper is called as _____.
 - a) Editorial
 - b) Column
 - c) Special Articles
 - d) None of these

Q.2 Write short notes. (Any Four) 12

- 1) Explain Newspaper is an effective medium of mass communication.
- 2) What are the powers Press Council of India does have?
- 3) Give brief information about Freelancing.
- 4) What is style book?
- 5) Explain the advertisement department in the newspaper office.
- 6) Explain the types of editorial.

Q.3 Descriptive type question. (Any one) **10**

What is Lead? Explain the types of leads with suitable example.

OR

Explain Organizational setup of a Newspaper office and the different departments working in it.

Q.4 Descriptive type question. **10**

Describe the layout of an editorial page and the type of content it contains.

Seat No.	
----------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - I) (CBCS)
Examination: March/April-2023
News Reporting & Feature Writing (BVHCT0102)**

Day & Date: Tuesday, 11-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 40

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

08

- 1) संपादकाच्या अंगी खालीलपैकी कोणता गुण असावा?
अ) अभिनय निपुणता ब) बहुश्रुतता
क) दणकट शरीरयष्टी ड) सौंदर्य
- 2) स्टिंग ऑपरेशनचा कोणत्या प्रकारच्या पत्रकारितेत समावेश होतो.
अ) शोध पत्रकारिता ब) क्रीडा पत्रकारिता
क) कृषी पत्रकारिता ड) शैक्षणिक पत्रकारिता
- 3) वृत्तपत्रात वार्ताहराच्या नावे बातमी छापण्यासाठी वापरली जाणारी संकल्पना कोणती?
अ) पाईपलाईन ब) डेडलाईन
क) बाय-लाईन ड) यापैकी नाही
- 4) खालीलपैकी बातमीचे घटक कोणते?
अ) ताजेपणा, समीपता, प्रतिष्ठा, संघर्ष
ब) शिळेपणा, दूरता, रूक्षता
क) उथळपणा, ऐकीव, माहिती
ड) वादग्रस्तता, गुंतागुंतीची आणि अस्पष्ट माहिती
- 5) बातमीतील पहिल्या परिच्छेदास काय म्हणतात?
अ) बॉडी टेक्स्ट ब) शीर्षक
क) शिरोभाग ड) यापैकी नाही
- 6) कोणासही सुगावा न लागू देता ज्या बातमीचा तपशील मिळवला जातो त्यास कोणती पत्रकारिता म्हणतात?
अ) शोध पत्रकारिता ब) पर्यावरण पत्रकारिता
क) जनपत्रकारिता ड) गुप्त पत्रकारिता
- 7) पोलीस ठाण्यात तक्रारीची नोंद सर्वप्रथम कशात होते?
अ) बुकींग रजिस्टर ब) एफ. आय. आर. रजिस्टर
क) क्राईम रजिस्टर ड) एफ.टी.आय. रजिस्टर

Seat
No.

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - I) (CBCS)
Examination: March/April-2023
News Reporting & Feature Writing (BVHCT0102)**

Day & Date: Tuesday, 11-07-2023

Max. Marks: 40

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 08

- 1) Which of the following qualities should an editor possess?
 - a) Acting mastery
 - b) Polygamy
 - c) Strong body
 - d) Beauty
- 2) What kind of journalism involves the sting operation?
 - a) Investigative journalism
 - b) Sports journalism
 - c) Agricultural journalism
 - d) Educational journalism
- 3) What is the concept used to print news in the name of a news correspondent in a newspaper?
 - a) Pipeline
 - b) Deadline
 - c) By-line
 - d) None of these
- 4) Which of the following is a news Element?
 - a) Immediacy, Proximity, Prominence, conflict
 - b) Stubbornness, distance, roughness
 - c) Shallowness, heard information
 - d) Controversial, complex and vague information
- 5) What is the first paragraph of the news called?
 - a) Body text
 - b) Title
 - c) Lead
 - d) None of these
- 6) What kind of journalism is the detail of the news that is obtained without any clue?
 - a) Investigative journalism
 - b) Environmental journalism
 - c) Civic journalism
 - d) Secret journalism
- 7) What is the first complaint registered in the police station?
 - a) Booking register
 - b) F.I.R. Register
 - c) Crime Register
 - d) F.T.I. Register
- 8) What do newspaper editors, publishers, publishers say about providing information?
 - a) By-line
 - b) Dateline
 - c) Cross line
 - d) Press line

Q.2 Write short answer. (Any Four)**12**

- 1) Caption
- 2) Analytical reporting
- 3) Importance of Internet of Journalism
- 4) Morgue
- 5) Information Society
- 6) Foreign Representative

- Q.3 Answer the following questions (Any one) 10**
- 1) Write in detail what are the areas of work (beat) of news?
 - 2) What are the six “K” kars (5 W & 1 H) of news? Write its significance?

- Q.4 Answer the following questions in details 10**
- Write in detail the origin, development pf investigative journalism and its importance in newspaper with examples.

Q.4 Broad questions General Topic.**10**

1) Explain what is intrapersonal skill? State the tips to improve intrapersonal skill.

OR

2) Write a narrative on your unexpected experience.

Q.3 Broad Question (Any one)**10**

- 1) Make a five minute presentation to introduce yourself in an interview. Include the following points
 - a) who are you
 - b) where do you come from
 - c) what is your educational qualification
 - d) what are skills or as a professional
 - e) why do you are fit for this job
- 2) State situations from your personal life when you have felt the following emotions.
 - a) Mad
 - b) Sad
 - c) Glad

Q.4 Broad question.**10**

The following piece has been taken from Dr B. R. Ambedkars speech that he prepared for the 1936 Annual conference in Lahor. Write the verbs given in the brackets in its appropriate forms.

The path of social reform like the path to heaven at any rate in India is ----- (strew) with many difficulties. Social reform in India ----- (have) few friends and many critics. The Critics ----- (Fall) into two distinct classes. Once class ----- (consist) of political reformers and the other of the socialists.

If ----- (be) at one time ----- (recognize) that without social efficiency no permanent progress in the other fields of activity ----- (be) possible. That owing mischief wrought by the evil customs, Hindu Society ----- (be) not in a state of efficiency and that ceaseless efforts must be made to ----- (eradicate) these evils.

- प्र.2 टीपा लिहा. (कोणतेही चार)** **12**
- 1) संज्ञापनाची प्रक्रीया काय आहे?
 - 2) संज्ञापनासाठीचे 7 सी कोणते?
 - 3) मौखिक संज्ञापनाची उदाहरणे कोणती आहेत?
 - 4) आत्म संज्ञापन याविषयी माहिती द्या.
 - 5) पारंपरिक संज्ञापनाची वैशिष्ट्ये कोणती?
 - 6) नवे माध्यमे याबाबत तुमचे आकलन काय आहे?
- प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)** **10**
- 1) 1990 नंतरची भारतीय माध्यमे याविषयी विवेचक टीपण लिहा.
 - 2) संज्ञापनाचे विविध प्रकार तपशीलासह विषद करा.
- प्र.4 संज्ञापन म्हणजे काय? संज्ञापनातील विविध प्रकारचे अडथळे विषद करा.** **10**

Seat
No.

--

B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - II)**Examination: March/April-2023****Introduction to Communication & Mass Communication (BVHCT0202)**

Day & Date: Friday, 14-07-2023

Max. Marks: 40

Time: 03:00 PM To 05:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**08**

- 1) Communis means _____.
 - a) Common
 - b) Information
 - c) Code
 - d) communities
- 2) Kinesics is related with
 - a) Verbal
 - b) Non verbal
 - c) Mass
 - d) Group
- 3) The process of mass communication is not _____.
 - a) Asymmetrical
 - b) Personal
 - c) Anonymous
 - d) Effected on a large scale
- 4) In a communication process Receiver is also known as _____.
 - a) Sender
 - b) Encoder
 - c) Channel
 - d) Decoder
- 5) The interpretation process in communication takes place in
 - a) Sender
 - b) Message
 - c) Receiver
 - d) Channel
- 6) The vital part of Communication is
 - a) Sender
 - b) Message
 - c) Receiver
 - d) feedback
- 7) Self image is a _____.
 - a) Physical barrier
 - b) Mechanical barrier
 - c) Psychological barrier
 - d) Linguistic barrier
- 8) The consequence of Communication is _____.
 - a) Message
 - b) Content
 - c) Source
 - d) effect

Q.2 Write short notes. (Any Four)**12**

- 1) Describe process of communication?
- 2) What are 7 C's of Communication?
- 3) What are example of oral communication?
- 4) Describe intrapersonal communication.
- 5) What are characteristics of traditional media?
- 6) What is your understanding about 'New Media'?

- Q.3 Attempt any one of the following questions. 10**
- a) Write a critical note on Indian media after 1990.
 - b) Describe various types of communication with details.
- Q.4 What is communication? Describe various types of barriers to communication. 10**

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- 1) मुद्रित माध्यम
- 2) वेब ऑफसेट
- 3) भाषण आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य
- 4) वृत्तपत्र स्वातंत्र्य
- 5) माहिती समाज
- 6) माध्यम मिश्रण

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

10

- 1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या पत्रकारितेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 2) वृत्तपत्र स्वातंत्र्याची गळचेपी होते का? उदाहरणांसह विशद करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा.

10

नवतंत्रज्ञानाच्या वापरामुळे वृत्तपत्रात झालेल्या बदलांची चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Sem - II) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Development of Media (BVHCT0203)**

Day & Date: Saturday, 15-07-2023
Time: 03:00 PM To 05:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

08

- 1) What did the then Prime Minister Indira Gandhi impose restrictions on?
 - a) Food
 - b) Industry
 - c) Newspaper
 - d) None of these
- 2) Which news agency was established during the Emergency?
 - a) Hindustan Samachar
 - b) Samachar Bharati
 - c) Samachar
 - d) Rashtriy Samachar
- 3) Who was the first woman Minister of Information and Broadcasting?
 - a) Indira Gandhi
 - b) Sardar Vallabhbhai Patel
 - c) Priyanka Gandhi
 - d) Raksha Khadse
- 4) What kind of journalism has brought the present media into disrepute?
 - a) Red journalism
 - b) Black journalism
 - c) White journalism
 - d) Yellow journalism
- 5) Why does journalism need freedom?
 - a) For population control
 - b) For the employment of democracy
 - c) To make a profit
 - d) For entertainment
- 6) Which of the following is an example of alternative journalism?
 - a) Lokmat Times
 - b) Samana
 - c) Trolley Times
 - d) Maharashtra Times
- 7) Which of the following can be called New Media?
 - a) Periodical
 - b) News portal
 - c) Newspaper
 - d) None of this
- 8) What kind of journalism involves the sting operation?
 - a) Investigative journalism
 - b) Sports journalism
 - c) Agricultural journalism
 - d) Educational journalism

Q.2 Write short answers (any four)

12

- a) Print Media
- b) Web Offset
- c) Freedom of speech and expression
- d) Freedom of the press
- e) Information Society
- f) Media Convergence

- Q.3 Answer the following questions. (Any one)** **10**
- a) What are the features of Dr. Babasaheb Ambedkar's journalism?
 - b) Was newspaper freedom a stranglehold? Explain with examples.
- Q.4 Answer the following questions in details.** **10**
- Discuss the changes that have taken place in the newspaper due to the use of new technology.

Seat No.	
----------	--

**B. Voc Journalism (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Development communication (BVHCT0301)**

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 03:00 PM To 05:00 PM

Max. Marks: 40

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

08

- 1) विकास म्हणजे काय?
 - अ) गुणात्मक, संख्यात्मक किंवा दर्जात्मक वाढ
 - ब) प्रलोभन
 - क) आश्वासन
 - ड) यापैकी नाही
- 2) कृषी विकास विषयाला वाहिलेले वृत्तपत्र कोणते?
 - अ) अँग्रोवन
 - ब) संचार
 - क) लोकमत
 - ड) यापैकी नाही
- 3) मॅकब्राईड कमिशनचे खालीलपैकी ब्रीदवाक्य कोणते?
 - अ) वुई कॅन चेंज
 - ब) मेनी व्हायसेस वन वर्ल्ड
 - क) शायनिंग वर्ल्ड
 - ड) यापैकी नाही
- 4) महाराष्ट्र सरकारचे मुखपत्र मासिक कोणते?
 - अ) लोकमत
 - ब) लोकमंथन
 - क) महाराज्य
 - ड) लोकराज्य
- 5) खालीलपैकी ग्रामीण विकासविषयक नियतकालिक कोणते?
 - अ) कुरुक्षेत्र
 - ब) मार्मिक
 - क) प्रीमिअर
 - ड) चांदोबा
- 6) आकाशवाणी वरील कामगार विकासविषयक कार्यक्रम कोणता?
 - अ) हॅलो आपली आवड
 - ब) वनिता विश्व
 - क) कामगार मंत्रालय
 - ड) कामगार विश्व
- 7) ग्यानवाणी रेडिओ स्टेशन कोण चालविते?
 - अ) इंदिरा गांधी राष्ट्रीय मुक्त विद्यापीठ
 - ब) मुंबई विद्यापीठ, मुंबई
 - क) भारती विद्यापीठ
 - ड) यापैकी नाही

Seat No.	
----------	--

**B. Voc Journalism (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Development communication (BVHCT0301)**

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 03:00 PM To 05:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice questions.

08

- 1) What is development?
 - a) Qualitative, quantitative or qualitative increase
 - b) Temptation
 - c) Assurance
 - d) None of this
- 2) What is the newspaper dedicated to agricultural development?
 - a) Agrowon
 - b) Sanchar
 - c) Lokmat
 - d) Sakal
- 3) Which of the following was the motto of the McBride Commission?
 - a) We Can Change
 - b) Many Vices One World
 - c) Shining World
 - d) None of these
- 4) Which is the mouthpiece of the Government of Maharashtra?
 - a) Lokmat
 - b) Lokmanthan
 - c) Maharajya
 - d) Lokrajya
- 5) Which of the following is a periodical on rural development?
 - a) Kurukshetra
 - b) Marmik
 - c) Premier
 - d) Chandoba
- 6) What is the labor development program on All India Radio?
 - a) Hello Apali Awad
 - b) Vanita Vishva
 - c) Kamgar Mantralay
 - d) Kamgar Vishva
- 7) Who Runs Gyanvani Radio Station?
 - a) Indira Gandhi National Open University
 - b) Mumbai University, Mumbai
 - c) Bharti University
 - d) None of these
- 8) Jhabua project was started in which state?
 - a) Maharashtra
 - b) Madhya Pradesh
 - c) Gujarat
 - d) Rajasthan

Q.2 Write short answer (Any 4)

12

- 1) Development Support Communication
- 2) Analytical reporting
- 3) Agriculture development Communication
- 4) Human Welfare
- 5) Community radio
- 6) E-Governance

Q.3 Answer the following question. (Any One) 10

- 1) Write in detail on the contribution of Daily Agrowon in the process of agricultural development?
- 2) Discuss the report submitted by McBride Commission?

Q.4 Answer the following questions in details. 10

What is development? Write with examples how print media contributes to the development process?

Seat No.	
----------	--

**B. Voc Journalism (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Introduction to Radio (BVHCT0302)**

Day & Date: Thursday, 20-07-2023
Time: 03:00 PM To 05:00 PM

Max. Marks: 40

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी एक गुण)

08

- 1) ज्या मॉड्युलेशनमध्ये वाहक लहरी कोन बेसबँड सिग्नलनुसार बदलतात त्याला ---- असे म्हणतात.

अ) अँप्लिट्युड मॉड्युलेशन	ब) अँगल मॉड्युलेशन
क) स्पेक्ट्रल मॉड्युलेशन	ड) यांपैकी नाही
- 2) प्रसार भारती ---- मध्ये अस्तित्वात आली.

अ) 1978	ब) 1990
क) 1997	ड) 1999
- 3) आकाशवाणीची सर्वोत्कृष्ट सेवा कोणती आहे?

अ) सामाजिक समता	ब) उदारीकरण
क) विविध भारती	ड) स्टिरिओ
- 4) रेडिओमध्ये एफएम या शब्दाचा अर्थ ---- आहे.

अ) फ्रिक्वेंसी मॉडिफिकेशन	ब) फ्रिक्वेंसी मॉड्युलेशन
क) फ्रँक मोड	ड) फ्रँक मास
- 5) विद्यावाहिणी हा ---- चा रेडिओ आहे.

अ) एसयुस	ब) एसपीपीयु
क) ईग्नु	ड) बामु
- 6) रेडिओ कार्यक्रम संपादित करण्यासाठी कोणते सॉफ्टवेअर वापरले जाते?

अ) ऍडोब फोटोशॉप	ब) एफसीपी
क) झिंगल	ड) ऑडासिटी
- 7) रेडिओ न्यूज बुलेटिन ---- फॉन्ट मध्ये टईप केले जातात.

अ) 14	ब) 12
क) 16	ड) 10
- 8) बहुजन हिताय बहुजन सुखाय हे ---- चे ब्रिदवाक्य आहे.

अ) रेडिओ	ब) दूरदर्शन
क) बीएसएनएल	ड) पीटीआय

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार) 12**
- 1) आकाशवाणीची स्थापना स्पष्ट करा.
 - 2) रेडिओ चर्चा स्पष्ट करा.
 - 3) भारतातील शैक्षणिक रेडिओची गरज स्पष्ट करा.
 - 4) रेडिओ फोन-इन कार्यक्रम स्पष्ट करा.
 - 5) ऑडिओ एडिटिंग सॉफ्टवेअर स्पष्ट करा.
 - 6) रेडिओची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.3 सविस्तर उत्तरे लिहा. (दोन पैकी एक) 10**
- 1) भारतातील रेडिओचा इतिहास सविस्तर स्पष्ट करा.
 - 2) आकाशवाणीची त्रिस्तरीय प्रणाली स्पष्ट करा.
- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. 10**
- रेडिओसाठी आवश्यक फील्ड रेकॉर्डिंग कौशल्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B. Voc Journalism (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Introduction to Radio (BVHCT0302)**

Day & Date: Thursday, 20-07-2023
Time: 03:00 PM To 05:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. (One mark each) 08

- 1) Modulation in which the carrier wave angle varies in accordance with the baseband signal is termed as _____.
a) Amplitude Modulation b) Angle Modulation
c) Spectral Modulation d) None of the above
- 2) Prasar Bharati came into existence in _____.
a) 1978 b) 1990
c) 1997 d) 1999
- 3) Which is one of the best known services of AIR?
a) Social Equity b) Liberalisation
c) Vividh Bharati d) Stereo
- 4) In radio, the term FM stands for _____.
a) Frequency Modification b) Frequency Modulation
c) Frank Mode d) Frank Mass
- 5) Vidyavahini is radio of _____.
a) SUS b) SPPU
c) IQNOU d) BAMU
- 6) Which one of the software is used to edit radio programmes?
a) Adobe Photoshop b) FCP
c) Zingle d) Audacity
- 7) Radio News Bulletins are typed in _____ font.
a) 14 b) 12
c) 16 d) 10
- 8) Bahujan hitay bahujan sukhay is slogan of _____.
a) Radio b) Doordarshan
c) BSNL d) PTI

Q.2 Write short answers. (Any four out of six) 12

- 1) Explain establishment of AIR.
- 2) Explain radio discussion.
- 3) Explain need for educational radio in India.
- 4) Explain radio phone-in programme.
- 5) Explain audio editing software.
- 6) Explain features of radio.

- Q.3 Write broad answers. (Any one out of two)** **10**
- 1) Explain historical evolution of radio in India.
 - 2) Explain a three-tier system of AIR.
- Q.4 Write broad answer.** **10**
- Explain field recording skills required for radio.

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** **12**
- 1) गृहपत्रांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 - 2) जनसंपर्क आराखड्याचे आवश्यक घटक कोणते?
 - 3) इंटरनेटद्वारे जनसंपर्कासाठी कोणती साधने उपयोगात आणली जातात?
 - 4) प्रेस कीट म्हणजे काय?
 - 5) पी.आर.सी.आय.आणि पी. आर. एस.आय. य संस्थातील ठळक फरक कोणता?
 - 6) खुले दालन या जनसंपर्काच्या विशेष साधनाबाबत थोडक्यात माहित द्या.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा** **10**
- अ) जनसंपर्कासाठी उपयुक्त मुद्रित साधने कोणती?
 - ब) जाहिरात आणि जनसंपर्क यामधील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा** **10**
- जनसंपर्क म्हणजे काय? सांगून जनसंपर्काची भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा.

- Q.3 Descriptive Type Question (Any one)** **10**
- 1) What are the important printed tools for PR?
 - 2) Difference between Advertisement and Public Relation.
- Q.4 Descriptive Type Question.** **10**
- What is Public Relation? Explain role and functions of PR.

Seat No.	
----------	--

**B.Voc Journalism (Sem- IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2023
Introduction to Television (BVHCT0401)**

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

08

- 1) पी. सी. आर. चे पूर्ण रूप काय आहे?

अ) प्रॉडक्शन कंट्रोल रूम	ब) प्रॉडक्शन कमिटी रूम
क) प्रेस कंट्रोल रूम	ड) यापैकी नाही
- 2) ओ. बी. व्हॅनचा वापर केव्हा केला जातो?

अ) थेट प्रसारण	ब) ध्वनीमुद्रण
क) संपादन	ड) यापैकी नाही
- 3) दूरदर्शनची स्थापना केव्हा झाली?

अ) 15 सप्टेंबर 2022	ब) 15 सप्टेंबर 2000
क) 15 सप्टेंबर 1905	ड) 15 सप्टेंबर 1959
- 4) दूरचित्रवाणी पत्रकारितेत खालीलपैकी बातमीचा स्रोत कोणता?

अ) पत्रकार परिषद	ब) एफआयआर रजिस्टर
क) सोशल मीडिया	ड) वरील सर्व
- 5) व्ही. ओ. चेप पूर्णरूप कोणते?

अ) व्हाईस आउट	ब) व्हाईस वन
क) व्हाईस ओके	ड) व्हाईस ओव्हर
- 6) न्यूज पॅकेजिंगमध्ये कशाचा समावेश होईल?

अ) मदत	ब) ग्राफिक्स
क) पूर्वग्रह	ड) यापैकी नाही
- 7) शोधपत्रकारितेसाठी सहाय्यभूत घटक कोणता?

अ) स्टिंग ऑपरेशन	ब) बंदूक
क) पाऊस	ड) हल्ला
- 8) दूरचित्रवाणीच्या संदर्भात एव्हीओचे पूर्णरूप कोणते?

अ) एनी व्हाईस ओव्हर	ब) ऑल व्हायलन्स ऑर्डर
क) अँकर व्हाईस ओव्हर	ड) यापैकी नाही

- प्र.2** थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12
- 1) टीव्ही ग्राफिक्स
 - 2) डिबेट शो
 - 3) टीआरपी
 - 4) सोप ऑपेरा
 - 5) न्यूज पॅकेजिंग
 - 6) व्हिज्युअल्स
- प्र.3** न्यूज बुलेटीनसाठी आवश्यक घटकांची सविस्तर माहिती लिहा. 10
किंवा
वृत्तवाहिनीसाठी बातम्यांच्या निवडीचे निकष सविस्तर लिहा.
- प्र.4** दूरचित्रवाणीवरून माहिती, आणि मनोरंजनाचा हेतू साध्य होतो का? उदाहरणांसह लिहा. 10

Seat No.	
----------	--

**B.Voc Journalism (Sem- IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2023
Introduction to Television (BVHCT0401)**

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 08

- 1) What is the full form of PCR?

a) Production Control Room	b) Production Committee Room
c) Press Control Room	d) None of these
- 2) When is the O.B. van used?

a) Live broadcast	b) Recording
c) Editing	d) None of this
- 3) When was Doordarshan established?

a) 15 September 2022	B) 15 September 2000
c) 15 September 1905	D) 15 September 1959
- 4) Which of the following is the source of news in television journalism?

a) Press conference	b) FIR Register
c) Social media	d) All of the above
- 5) What is the full form of VO?

a) Vice Out	b) Vice One
c) Vice OK	d) Vice Over
- 6) What will be included in the news packaging?

a) Help	b) Graphics
c) Prejudice	d) None of these
- 7) What is the supporting factor for investigative journalism?

a) Sting operation	b) The Gun
c) Rain	d) Attack
- 8) What is the full form of AVO in the context of television?

a) Any Voice Over	b) All Violence Order
c) Anchor Voice Over	d) None of these

Q.2 Write short answers (any four out of six). 12

- a) TV graphics
- b) Debate show
- c) TRP
- d) Soap Opera
- e) News packaging
- f) Visuals

- Q.3 Write broad answers (any one out of two).** **10**
- a) Write a detailed description of the elements required for a news bulletin.
 - b) Write in detail the criteria for news selection for a news channel.

- Q.4 Answer the following questions in details** **10**
- Does television serve the purpose of information, education and entertainment?
Write with examples.

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार) 12**
- 1) जाहिरातीचा अर्थ
 - 2) शासकीय जाहिरात
 - 3) सामाजिक जाहिरात
 - 4) जाहिरातीचा संस्कृतीवर होणारा परिणाम
 - 5) माध्यम निवड
 - 6) भारतातील जाहिरातीचा इतिहास
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 10**
- 1) जाहिरात संस्था म्हणजे काय? जाहिरात संस्थेची कार्ये सविस्तर लिहा.
 - 2) जाहिरातीचे विविध घटकांच्या आधारे वर्गीकरण सविस्तर लिहा?
- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. 10**
- जाहिरातीचा मानवी जीवनावर होणारा सकारात्मक आणि नकारात्मक परिणाम स्पष्ट करा.

- Q.3 Write the answer to any one of the following questions. 10**
- 1) What is advertising agency? Write in detail the functions of advertising agency?
 - 2) Write in detail the classification of advertisement on the basis of various factors?
- Q.4 Write a detailed answer. 10**
- Explain the positive and negative impact of advertisement on human life?

Seat No.	
----------	--

**B.Voc Journalism (Sem- IV)(New) (CBCS) Examination: March/April-2023
Film Studies and Appreciation (BVHCT0403)**

Day & Date: Friday, 21-07-2023
Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

08

- 1) वॉल्ट डिस्ने कशासाठी प्रसिद्ध आहेत?

अ) अॅनिमेशन	ब) कविता
क) संगीत	ड) नाटक
- 2) ——— एक महान आणि मोठ्या प्रमाणात आवडलेले मूक मूव्हीस्टारपैकी एक होते.

अ) दादासाहेब फाळके	ब) वॉल्ट डिज्नी
क) बिमल रॉय	ड) चार्ली चॅपलिन
- 3) ——— हा शॉट इस्टॅब्लीशमेंट शॉट म्हणून ओळखला जातो.

अ) मिड	ब) एक्स्ट्रीम लॉग
क) क्लोजअप	ड) यापैकी नाही
- 4) अकिरा कुरोसोवाचा जन्म कोठे झाला?

अ) लंडन	ब) बॅकॉक
क) मुंबई	ड) टोकियो
- 5) चार्ली चॅपलिन ने कोणत्या प्रकारचे चित्रपट बनवले?

अ) हॉरर	ब) सायलेंट कॉमेडी
क) अॅक्शन	ड) सायन्स फिक्शन
- 6) स्टीव्हन स्पीलबर्ग यांना आत्तापर्यंत किती ऑस्कर मिळाले?

अ) एक	ब) दोन
क) तीन	ड) चार
- 7) 'टेनेट' हा चित्रपट कधी प्रदर्शित झाला?

अ) 2020	ब) 2019
क) 2018	ड) 2017
- 8) इतिहासातले पहिले चित्रपट निर्माते ———

अ) ल्युमिअर ब्रदर्स	ब) थॉमस एडिसन
क) दादासाहेब फाळके	ड) धीरेंद्र नाथ गांगुली

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** **12**
- 1) पोस्ट-प्रोडक्श नही चित्रपट निर्मितीतील पायरी सविस्तर स्पष्ट करा.
 - 2) फिल्म जॉनर म्हणजे काय? त्याचे प्रकार लिहा.
 - 3) जनसंवादाचे माध्यम म्हणून चित्रपटाची व्याख्या करा.
 - 4) जागतिक चित्रपटसृष्टीतील चार्ली चॅप्लिनचे योगदान स्पष्ट करा.
 - 5) राष्ट्रीय पुरस्कार आणि ऑस्कर पुरस्कार विजेत्या चित्रपटांची कोणतीही सहा नावे लिहा.
 - 6) अवंत गार्ड बद्दल चर्चा करा.
- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (दोनपैकी एक)** **10**
- 1) कॅमेरा अँगल आणि कॅमेरा मुव्हमेंट स्पष्ट करा.
 - 2) भारतीय चित्रपटाचा इतिहास सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** **10**
- तुम्ही पाहिलेल्या कोणत्याही चित्रपटाचे विश्लेषण करा.

Seat No.	
----------	--

**B.Voc Journalism (Sem- IV)(New) (CBCS) Examination: March/April-2023
Film Studies and Appreciation (BVHCT0403)**

Day & Date: Friday, 21-07-2023
Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

08

- 1) What is Walt Disney famous for?

a) Animation	b) Poetry
c) Music	d) Drama

- 2) _____ was one of the greatest and widely loved silent movie star.

a) Dadasaheb Phalke	b) Walt Disney
c) Bimal Roy	d) Charlie Chaplin

- 3) _____ shot is also known as establishment shot.

a) Mid	b) Extreme Long
c) Close-up	d) None of these

- 4) Where was Akira kurosowa born?

a) London	b) Bangkok
c) Mumbai	d) Tokyo

- 5) What kind of films Charlie Chaplin Make?

a) Horror	b) Silent Comedy
c) Action	d) Science fiction

- 6) How many Oscar awards has Steven Spielberg won?

a) One	b) Two
c) Three	d) Four

- 7) When did film 'Tenet' released?

a) 2020	b) 2019
c) 2018	d) 2017

- 8) The first film maker in the history _____.

a) Lumiere Brothers	b) Thomas Edison
c) Dada Saheb Phalke	d) Dhirendra Nath Ganguly

Q.2 Write short answers (any four)

12

- a) Explain post production stage in film production
- b) Define film genre and write explain types of film genres.
- c) Define film as a medium of mass communication.
- d) Explain contribution of Charlie Chaplin in world cinema.
- e) Write any six names of National award and Oscar award winner films.
- f) Discuss about Avante Garde.

- Q.3 Answer the following questions (Any one).** **10**
- a) Explain camera angle and camera movement.
 - b) Explain history of Indian cinema.
- Q.4 Answer the following question in detail.** **10**
- Analyse any film you watched.

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** **12**
- 1) अन्नसाखळी
 - 2) सौर उर्जा
 - 3) कोरडा दुष्काळ
 - 4) वाळवंटीकरण
 - 5) वृक्षतोड
 - 6) सेंद्रिय शेती
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** **10**
- 1) जमिनीची धूप म्हणजे काय? जमिनीची धूप होण्याची कारणे सांगून त्याचे पर्यावरणावर होणारे परिणाम उदाहरणांसह लिहा?
 - 2) जैवविविधता ही संकल्पना स्पष्ट करून जैवविविधता संरक्षणाचे उपाय सविस्तर लिहा?
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** **10**
- जलप्रदूषण का होते? जलप्रदूषणाचे मानवी आरोग्यावरील दुष्परिणाम सविस्तर लिहा.

Seat No.	
----------	--

**B.Voc Journalism (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Environmental Studies (ENS)**

Day & Date: Saturday, 22-07-2023
Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

08

- 1) What did Brundtland Commission recommend?
 - a) Crime
 - b) felling of trees
 - c) Sustainable development
 - d) Ganja Cultivation
- 2) What does human life depend on?
 - a) Journalism
 - b) Government
 - c) Court
 - d) Natural System
- 3) Which of the following is an Island?
 - a) Solapur
 - b) Rajasthan
 - c) Andaman Nicobar
 - d) Delhi
- 4) What would physical components include?
 - a) Air
 - b) Sunshine
 - c) Water
 - d) All of the above
- 5) Which of the following is the primary predator in the ecosystem?
 - a) Insect
 - b) Cannibals
 - c) Human
 - d) None of these
- 6) What causes air pollution?
 - a) Vehicle fumes
 - b) Industrial smoke
 - c) Fireworks
 - d) All of the above
- 7) Solapur is famous for which of the following?
 - a) Ganga River
 - b) Maldhok Sanctuary
 - c) Tiger Sanctuary
 - d) None of these
- 8) Who is Maruti Chitampalli?
 - a) Political leaders
 - b) Professor
 - c) Film Researcher
 - d) Wildlife Researcher

Q.2 Write short answer (any four)

12

- a) Food chain
- b) Solar energy
- c) Dry drought
- d) Desertification
- e) Felling of trees
- f) Organic farming

Q.3 Answer the following questions (Any One) **10**

- a) What is soil erosion? State the causes of soil erosion and write its effects on environment with examples?
- b) Explain the concept of biodiversity and write in detail the measures for biodiversity conservation?

Q.4 Answer the following questions in details **10**

Why does water pollution occur? Write in detail the effects of water pollution on human health?

Seat No.	
----------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - V) (New) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Digital Journalism (BVJM501)**

Day & Date: Thursday, 13-07-2023
Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

08

- 1) डिजिटल पत्रकारितेतील नवा प्रवाह कोणता?
अ) विकास पत्रकारिता ब) गुन्हे पत्रकारिता
क) मोजो (मोबाईल जर्नालिझम) ड) यापैकी नाही
- 2) फेसबुकचे सध्याचे कार्यकारी संचालक कोण आहेत?
अ) मार्क झुकरबर्ग ब) कार्ल मार्क्स
क) डोनाल्ड ट्रम्प ड) यापैकी नाही
- 3) खालीलपैकी सर्च इंजिन कोणते?
अ) व्हॉट्सअप ब) फेसबुक
क) गुगल क्रोम ड) नोकिया
- 4) यू-ट्यूब व्हिडीओची लोकप्रियता कशात मोजली जाते?
अ) वाचक ब) जनता
क) व्यूवर ड) यापैकी नाही
- 5) व्हिडीओ एडिटिंगसाठी कोणते ॲप लोकप्रिय आहे?
अ) इनडिझाइन ब) कार्टूनमास्टर
क) लिपिकार टेक्स्ट ड) यापैकी नाही
- 6) ओटीटीचे खालीलपैकी उदाहरण कोणते?
अ) नेटफ्लिक्स ब) इ-सकाळ
क) तमाशा ड) पोवाडा
- 7) खालीलपैकी कोणती होस्टिंग कंपनी आहे?
अ) होस्टिंगराजा ब) फिनोलेक्स
क) किंगफिशर ड) नेस्ले
- 8) भारतात इंटरलेट कधी सुरु झाले?
अ) 20 डिसेंबर 2020 ब) 15 ऑगस्ट 1995
क) 1 मे 2008 ड) यापैकी नाही

- प्र.2** थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **12**
- 1) वेब 1.0
 - 2) मल्टीमीडिया कंटेंट
 - 3) डिजिटल कल्चर
 - 4) पॉपअप जाहिराती
 - 5) क्लिक बेट
 - 6) फेक न्यूज
- प्र.3** समाज माध्यमांद्वारे केल्या जाणाऱ्या नागरिक पत्रकारितेची सोदाहरण माहिती द्या? **10**
- किंवा**
- माहिती समाज निर्मितीत डिजिटल माध्यमे योगदान देतात का ते सविस्तर लिहा?
- प्र.4** मुख्य प्रवाहातील प्रसारमाध्यमांच्या तुलनेत डिजिटल माध्यमांची ताकद, कार्यप्रणाली आणि वैशिष्ट्ये लिहा? **10**

Seat
No.

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - V) (New) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Digital Journalism (BVJM501)**

Day & Date: Thursday, 13-07-2023

Max. Marks: 40

Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 08

- 1) What is the new trend in digital journalism?
 - a) Development Journalism
 - b) Crime journalism
 - c) Mojo (Mobile Journalism)
 - d) None of this
- 2) Who is the current Executive Director of Facebook?
 - a) Mark Zuckerberg
 - b) Karl Marx
 - c) Donald Trump
 - d) None of this
- 3) Which of the following is a search engine?
 - a) WhatsApp
 - b) Facebook
 - c) Google Chrome
 - d) Nokia
- 4) What measures the popularity of YouTube videos?
 - a) Reader
 - b) Public
 - c) Viewer
 - d) None of this
- 5) Which app is popular for video editing?
 - a) InDesign
 - b) Kinemaster
 - c) Lipikar text
 - d) None of this
- 6) Which of the following is an example of OTT?
 - a) Netflix
 - b) e-Sakal
 - c) Tamasha
 - d) Powada
- 7) Which of the following is a hosting company?
 - a) Hosting raja
 - b) Finolex
 - c) Kingfisher
 - d) Nestle
- 8) When was the Internet launched in India?
 - a) 20 December 2020
 - b) 15 August 1995
 - c) 1 May 2008
 - d) None of this

Q.2 Write short notes. (Any Four)**12**

- 1) Web 1.0
- 2) Multimedia Content
- 3) Digital Culture
- 4) Pop Up Advertisement
- 5) Click Beat
- 6) Fake News

Q.3 Answer the following questions: (Any one) 10

- 1) Give examples of citizen journalism through social media?
- 2) Write in detail whether digital media contributes to the formation of information society?

Q.4 Answer the following questions in details 10

- 1) Write the strengths, workings and characteristics of digital media compared to mainstream media?

Q.4 Broad questions General Topic.**10**

You were in a situation where communication issues led to your poor performance in the organization. How did you recognize the issue and solved it?

OR

person on your team has an opinion contrary to your other team members. How would you ensure that his/her opinions are considered while a decision is being formulated?

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** **12**
- 1) व्यवस्थापन म्हणजे काय?
 - 2) सिनेमाची संस्थात्मक रचना स्पष्ट करा.
 - 3) समूह मालकी स्पष्ट करा.
 - 4) मध्यम वर्तमानपत्रांच्या व्यवस्थापनाच्या समस्या काय आहेत?
 - 5) टीआरएआय ची भूमिका स्पष्ट करा.
 - 6) नियोजन स्पष्ट करा.
- प्र.3 वृत्तपत्राची संस्थात्मक रचना स्पष्ट करा.** **10**
- किंवा**
- माध्यमांचे अर्थशास्त्र स्पष्ट करा.
- प्र.4 व्यवस्थापनाची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.** **10**

Seat No.	
----------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Sem- V) (New) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Media Industry Management (BVJM503)**

Day & Date: Saturday, 15-07-2023
Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **08**

- 1) According to Mary Parker, _____ is an art of getting things done through others.

a) Job	b) Behavior
c) Management	d) None of these
- 2) _____ is about grouping of jobs.

a) Organizing	b) Directing
c) Planning	d) Controlling
- 3) Management satisfies _____ characteristics of a profession.

a) few	B) many
c) all	D) zero
- 4) General theory of administration is the expression of _____.

a) Fredrick W. Taylor	b) Henry Fayol
c) Robert Owen	d) None of these
- 5) _____ entails transporting or screening the messages to the media audiences.

a) Purchase	b) Distribution
c) Sale	d) None of these
- 6) Broadcasting started in India in _____.

a) 1924	b) 1927
c) 1930	d) 1936
- 7) Chain ownership in India applies mostly to _____.

a) newspapers	b) TV
c) Radio	d) new media
- 8) _____ integration refers to a Media Company having a presence across different media segments.

a) Vertical	b) Horizontal
c) Both	d) None of these

- Q.2 Write short answers (any four out of six). 12**
- a) What is management?
 - b) Explain organization structure of cinema.
 - c) Explain conglomerate ownership.
 - d) What are the management problems of medium newspapers?
 - e) Explain role of TRAI.
 - f) Explain planning.
- Q.3 Write broad answers (any one out of two). 10**
- a) Explain organization structure of newspaper.
 - b) Explain economics of media.
- Q.4 Write broad answer 10**
- Explain principles of management.

Seat No.	
----------	--

B. Voc. Journalism (Semester - VI) (CBCS) Examination: March/April-2023
Mobile Journalism (BVJM601)

Day & Date: Monday, 10-07-2023

Max. Marks: 40

Time: 11:00 AM To 01:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

08

- 1) युजीएस पूर्णरूप कोणते?

अ) युजर गेम स्टोरीज	ब) युनिक जनरेटेड स्टोरीज
क) युजर जनरेटेड स्टोरीज	ड) यापैकी नाही
- 2) भारतातील इंटरनेट सेवेचे प्रारंभीचे नाव काय होते?

अ) व्ही.एस.एन.एल.	ब) बी.एस.एन.एल.
क) आयडीया	ड) जिओ
- 3) वेब 1.0 ची पहिली पिढी — या नावाने देखील ओळखली जाते..

अ) माहितीपूर्ण वेब	ब) संप्रेषणात्मक वेब
क) सोशल वेब	ड) सांउड वेब
- 4) न्यू मीडियाची खालीलपैकी कोणती वैशिष्ट्ये आहेत?

अ) डिजिटल	ब) परस्परसंवादी
क) आभासी	ड) वरील सर्व
- 5) खालीलपैकी कोणते नवमाध्यमाचे कार्य नाही?

अ) माहिती	ब) शिक्षण
क) मनोरंजन	ड) विखंडन
- 6) — तयार करण्यासाठी वर्डप्रेस वापरला जातो.

अ) फिल्म्स	ब) ब्लॉग्स
क) व्हायरल	ड) सौंदर्यशास्त्र
- 7) ऑनलाइन पत्रकारिता कशाद्वारे तयार केलेल्या आणि वितरित केलेल्या सामग्रीचा संदर्भ देते?

अ) डेस्क	ब) पारंपारिक माध्यम
क) ऑफलाइन	ड) इंटरनेट
- 8) “vlog” म्हणजे काय?

अ) व्हिडिओ लॉग	ब) व्हिडिओ ब्लॉग
क) ब्लॉग क्रिया लॉग	ड) ब्लॉगिंगमध्ये मदत करण्यासाठी नवीन तंत्रज्ञान

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12
- 1) गिम्बल स्टिक
 - 2) नागरिक पत्रकारिता
 - 3) मोबाईल ॲप्स
 - 4) ग्राहक निर्मित आशय
 - 5) यू-ट्यूबर
 - 6) 5-जी
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 10
- वेब 1.0 चे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये यावर सविस्तर लिहा.
किंवा
मल्टिमिडीया रिपोर्टिंग ही संकल्पना उदाहरणांसह लिहा.
- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. 10
- नागरिक पत्रकारितेचे स्वरूप सांगून त्याचे मुख्य प्रवाहातील पत्रकारितेत असलेले योगदान विशद करा.

Seat No.	
----------	--

B. Voc. Journalism (Semester - VI) (CBCS) Examination: March/April-2023
Mobile Journalism (BVJM601)

Day & Date: Monday, 10-07-2023
 Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 08

- 1) What is the full form of UGS?

a) User Game Stories	b) Unique Generated Stories
c) User Generated Stories	d) None of these
- 2) What was the initial name of Internet service in India?

a) VSNL	b) BSNL
c) Idea	d) Jio
- 3) The first generation of the web 1 .0, also known as _____.

a) Informational web	b) Communicative web
c) Social web	d) Sound web
- 4) Which of the following are the characteristics of New Media?

a) Digital	b) Interactive
c) Virtual	d) All of these
- 5) Which of the following is not the function of New Media?

a) Information	b) Education
c) Entertainment	d) Fragmentation
- 6) WordPress is used to create _____.

a) Films	b) Blogs
c) Viral	d) Aesthetics
- 7) Online journalism refers to content created and distributed over?

a) Desk	b) Traditional media
c) Offline	d) Internet
- 8) What is a “vlog”?

a) Video Log	b) Video blog
c) Log of blog activity	d) New technology to aid in blogging

Q.2 Write short notes. (Any Four) 12

- 1) Gimbal stick
- 2) Citizen Journalism
- 3) Mobile Apps
- 4) User Generated Content
- 5) You tuber
- 6) 5-G

- Q.3 Answer the following questions. (Any One) 10**
- 1) Elaborate on the nature and features of Web 1.0.
 - 2) Write the concept of multimedia reporting with examples.
- Q.4 Answer the following questions in details 10**
- Explain the nature of citizen journalism and its contribution to mainstream journalism?

Seat
No.

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - VI) (New)
(CBCS) Examination: March/April-2023
Compulsory English II (BVJM602)**

Day & Date: Tuesday, 11-07-2023

Max. Marks: 40

Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following by choosing the correct alternative.**08**

- 1) What glides on the lake?
 - a) Deer
 - b) Peacock
 - c) Duck
 - d) Swans
- 2) Who is narrator of my last Duchess?
 - a) The Poet
 - b) The Emissary
 - c) The Duchess
 - d) The Duck
- 3) Who is evoked from poet?
 - a) The Poet Anchorite
 - b) Sita
 - c) The Children
 - d) The Animals
- 4) What was the cause of the death of duchess?
 - a) Illness
 - b) Accident
 - c) Drowning
 - d) The duke
- 5) What is the purpose of the emissary visit?
 - a) To investigate the duchess's death
 - b) To arrest the duke
 - c) To negotiate a marriage with the duke
 - d) To negotiate a marriage with the duchess
- 6) What should we not lament?
 - a) Dreams
 - b) Fall of Roses
 - c) Transient Feeling
 - d) Fall of Hope
- 7) Who is the painter of the duchess portrait?
 - a) Aphra Pandolf
 - b) Fra Pangol
 - c) Aphra Behn
 - d) Fra Pandolf
- 8) What springs again like elastic?
 - a) Tragedy
 - b) Family
 - c) Hope
 - d) Death

Q.2 Write the answers in short (Any four out of six)**12**

- 1) Describe the impact of the first line with relation to the theme of the ode to beauty?
- 2) Explain the personality of the duchess?
- 3) Describe the imagery and its effectiveness in the life.
- 4) Why is ode to beauty considered to be a romantic poem?
- 5) Discuss the difference in the behavior of the girls in the story.
- 6) Who do you think our best that the poet refers to?

- Q.3 Broad Question (Any One)** **10**
- 1) Explain benefits of the social skills.
 - 2) Give the five characteristics of good leader.
- Q.4 Broad question.** **10**
- Discuss the three main aspects of health literacy

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12
- 1) भारतीय राज्यघटनेचा सरनामा
 - 2) समतेचा अधिकार
 - 3) श्रमिक पत्रकार कायदा
 - 4) समाज माध्यमांवरील बंधने
 - 5) सायबर लॉ
 - 6) प्रसार भारती
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 10
- 1) भारतीय राज्यघटनेतील मूलभूत अधिकार आणि कर्तव्य स्पष्ट करा?
 - 2) भारतातील माहितीचा अधिकार कायद्याचे स्वरूप स्पष्ट करून माध्यमाच्या दृष्टीने माहिती अधिकार कायद्याचे फायदे तोटे लिहा?
- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. 10
- भाषण आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य हे भारतातील लोकशाहीचा प्राण आहे. सविस्तर स्पष्ट करा

Seat No.	
----------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - VI) (New) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Media Law & Ethics (BVJM603)**

Day & Date: Wednesday, 12-07-2023
Time: 11:00 AM To 01:00 PM

Max. Marks: 40

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions:

08

- 1) When was the working Journalists Act enacted?
 - a) 1967
 - b) 1955
 - c) 1958
 - d) 1922
- 2) Establishment of Press Trust of India _____.
 - a) 1974
 - b) 1948
 - c) 1950
 - d) 1949
- 3) Press and Registration of Books Act was passed _____.
 - a) 1967
 - b) 1958
 - c) 1921
 - d) 1924
- 4) The Information Technology Act was passed in _____.
 - a) 2005
 - b) 2007
 - c) 2008
 - d) 2009
- 5) How many total members are there in the Board of Directors of Prasar Bharati?
 - a) 10
 - b) 20
 - c) 30
 - d) 40
- 6) _____ protected freedom of speech and expression in India?
 - a) Legislature
 - b) Supreme Court
 - c) Central Government
 - d) State Government
- 7) _____ was the Chairman of the Drafting Committee of the Constitution of India.
 - a) Pt. Nehru
 - b) Dr Rajendra Prasad
 - c) M. Gandhi
 - d) Dr Ambedkar
- 8) When was the Copyright Act enacted?
 - a) 1957
 - b) 1963
 - c) 1964
 - d) 1955

Q.2 Write short answers. (Any Four)

08

- 1) Preamble of Indian Constitution
- 2) Right to equality
- 3) Working Journalists Act
- 4) Restrictions on social media
- 5) Cyber Law
- 6) Prasar Bharati

- Q.3 Write the answer to any one of the following questions. 10**
- 1) Explain the Fundamental Rights and Duties mentioned in Indian Constitution?
 - 2) Explain the nature of RTI Act in India and write advantages and disadvantages of RTI Act in terms of media?
- Q.4 Freedom of speech and expression is the lifeblood of Indian democracy. Explain in detail? 10**

Seat No.	
----------	--

**B. Voc Journalism (Semester - VI) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Mobile Journalism (BVJM601)**

Day & Date: Monday, 10-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- सुचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

14

- 1) 'एँड्रॉईड' हे काय आहे?

अ) ऑपरेटिंग डिव्हाईस	ब) ऑपरेटिंग सिस्टीम
क) ऑपरेटिंग प्रोटोकॉल	ड) यापैकी नाही
- 2) ट्रायचे पूर्णरूप काय?

अ) टेलिकॉम रूल्स अँड इन्स्ट्रक्शन	
ब) टेलिकम्युनिकेशन रेग्युलेटरी अथॉरिटी ऑफ इंडिया	
क) ट्रायल रोल अँड इंडेक्स	
ड) टेलिफोन रूरल अथॉरिटी ऑफ इंडिया	
- 3) नागरिक पत्रकारिता खालीलपैकी कशाद्वारे करता येवू शकते?

अ) चित्रपट	ब) लेककला
क) सोशल मीडिया	ड) यापैकी नाही
- 4) जिओ ही कंपनी कोणाच्या मालकीची आहे?

अ) अंबानी समूह	ब) अदानी समूह
क) टाटा समूह	ड) बिल्ला समूह
- 5) HTTP म्हणजे काय?

अ) हाऊस टेक्स्ट ट्रान्सफर प्रोटोकॉल	
ब) हायपर टेक्स्ट ट्रान्सफर प्रोटोकॉल	
क) ह्युमन टेक्स्ट ट्रान्सफर प्रोग्राम	
ड) यापैकी नाही	
- 6) भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमान्वये अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य दिले आहे?

अ) 19-1(क)	ब) 19-1 (ड)
क) 19-1 (अ)	ड) 19-2 (क)
- 7) खालीलपैकी सोशल मीडिया ब्रॉडकास्टिंग साईट कोणती?

अ) सरकारनामा	ब) स्ट्रीमयार्ड
क) मार्केटयार्ड	ड) यापैकी नाही
- 8) लोकप्रिय 4G तंत्रज्ञान कोणते?

अ) WiMax	ब) Sprint
क) LTE	ड) वरील सर्व

- 9) 5G तंत्रज्ञानात कोणत्या लहरी वापरल्या जातात?
 अ) रेडिओ लहरी
 ब) संगीत लहरी
 क) बप्पी लहरी
 ड) हवेच्या लहरी
- 10) मोबाईल फोनचा शोध कोणी लावला?
 अ) मार्टिन ल्युथर
 ब) नरेंद्र मोदी
 क) धीरूबाई अंबानी
 ड) डॉ. मार्टिन कूपर
- 11) मीडिया कन्व्हर्जन्सचे उत्तम उदाहरण कोणते?
 अ) स्मार्टफोन
 ब) चित्रपट
 क) कार
 ड) वरील सर्व
- 12) नागरिक पत्रकारांनी ---- मधील निषेधाच्या बातम्या प्रसारित करण्यासाठी सोशल मीडियाचा वापर केला.
 अ) युक्रेन
 ब) इराण
 क) इजिप्त
 ड) वरील सर्व
- 13) इंटरनेट एक्सप्लोरर म्हणजे काय?
 अ) चिन्ह
 ब) फाइल व्यवस्थापक
 क) ब्राउझर
 ड) इंटरनेट
- 14) देशाचे विद्यमान केंद्रीय माहिती व प्रसारण मंत्री कोण होते?
 अ) नरेंद्र मोदी
 ब) सरदार वल्लभभाई पटेल
 क) प्रकाश जावडेकर
 ड) अनुराग ठाकूर

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

14

- 1) ग्राहक निर्मित आशय
- 2) वेब 1.0
- 3) मोजो कीट
- 4) बॅकपॅक जर्नालिझम
- 5) मल्टिमिडीया रिपोर्टिंग

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

14

- 1) भारतातील मोबाईल पत्रकारिता उदाहरणांसह विषद करा?
- 2) मोबाईल पत्रकारिकेत संशोधनाचे असलेले महत्त्व सविस्तर लिहा?
- 3) मोबाईल पत्रकारिकेत बातम्यांचे स्रोत कोणते?

प्र.4 मोबाईल ॲप्स म्हणजे काय? त्याचा मोबाईल पत्रकारितेत कसा वापर होऊ शकतो ते सविस्तर लिहा?

14

किंवा

सेल्युलर नेटकिंगच्या विकासातील टप्पे लिहा?

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा

14

मोबाईल पत्रकारतेची बलस्थाने सविस्तर लिहा?

Seat No.	
----------	--

**B. Voc Journalism (Semester - VI) (Old) (CBCS) Examination:
March/April-2023
Mobile Journalism (BVJM601)**

Day & Date: Monday, 10-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice Questions:

14

- 1) What is 'Android'?
 - a) Operating device
 - b) Operating system
 - c) Operating protocol
 - d) None of these
- 2) What is the full form of TRAI?
 - a) Telecom Rules and Instructions
 - b) Telecommunication Regulatory Authority of India
 - c) Trial Roll and Index
 - d) Telephone Rural Authority of India
- 3) Which of the following can be done for citizen journalism?
 - a) Movies
 - b) Folk art
 - c) Social media
 - d) None of these
- 4) Who owns the company Jio?
 - a) Ambani Group
 - b) Adani Group
 - c) Tata Group
 - d) Birla Group
- 5) HTTP Means?
 - a) House Text Transfer Protocol
 - b) Hyper Text Transfer Protocol
 - c) Human Test Transfer Programme
 - d) None of the above
- 6) Under which article of the Indian Constitution is freedom of expression granted?
 - a) 19-1 (C)
 - b) 19-1 (D)
 - c) 19-1 (A)
 - d) 19-2 (C)
- 7) Which of the following social media broadcasting sites?
 - a) Sarkamama
 - b) Stremyard
 - c) Marketyard
 - d) None of these
- 8) What are the popular 4G technologies?
 - a) WiMAX
 - b) sprint
 - c) LTE
 - d) All of the above
- 9) What waves are used in 5G technology?
 - a) Radio Waves
 - b) Music Waves
 - c) Bappi Lahari
 - d) Waves of air
- 10) Who invented the mobile phone?
 - a) Martin Luther King
 - b) Narendra Modi
 - c) Dhirubai Ambani
 - d) Dr. Martin Cooper

- 11) What is the best example of media conversions?
a) Smartphone b) Movies
c) Car d) All of the above
- 12) Citizen journalists used social media to spread news about protests in _____.
a) Ukraine b) Iran
c) Egypt d) All of the above
- 13) What is Internet Explorer?
a) Icon b) File manager
c) Browser d) Internet
- 14) Who was the current Union Minister of Information and Broadcasting?
a) Narendra Modi b) Sardar Vallabhbhai Patel
c) Prakash Javadekar d) Anurag Thakur

Q.2 Write short answers (Any Four) 16

- a) User Generated Content
- b) Web 1.0
- c) MoJo kits
- d) Mackpack journalism
- e) Multimedia reporting

Q.3 Write short notes (Any Two) 12

- a) Explain mobile journalism in India with examples.
- b) Write down the importance of research in mobile journalism.
- c) What are the sources of news in mobile journalism?

Q.4 Answer any one of the following questions 14

- a) What are mobile apps? Write down in detail how it can be used in mobile journalism?

OR

- b) Write the stages in the development of cellular networking.

Q.5 Answer the following questions in details 14
Write down the strengths of mobile journalism.

Seat No.	
-------------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - VI) (Old) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Compulsory English II (BVJM602)**

Day & Date: Tuesday, 11-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following by choosing the correct alternative 08

- 1) What did Robert find which was left by his wife?
 - a) Money
 - b) Ticket
 - c) Note
 - d) Lunch
- 2) How much money was Aksionv Luggage?
 - a) 8000 rubles
 - b) 20000 rubles
 - c) 2000 rubles
 - d) 80000 rubles
- 3) Who did the wife write a petition to?
 - a) Chief of Police
 - b) Chief Justice
 - c) Czar
 - d) Romantic Church
- 4) How many children are listening to the story
 - a) Five
 - b) Two
 - c) Three
 - d) Forget and Happy One
- 5) Who is the narrator of the my last Duchess?
 - a) The Poet
 - b) The emissary
 - c) The Duchess
 - d) The Duck
- 6) What was the cause of the death of duchess?
 - a) Illness
 - b) Accident
 - c) Drowning
 - d) The Duke
- 7) What should we not lament?
 - a) Dreams
 - b) Fall of Roses
 - c) Transient Feelings
 - d) Fall of Hope
- 8) What springs again like elastic?
 - a) Tragedy
 - b) Family
 - c) Hope
 - d) Death

Q.2 Write the answers in short (Any four out of six) 12

- a) Why was the Quick family garden wild and carefree?
- b) Why did Aksionov leave the inn early?
- c) Describe the use of memory and tradition in the poem?
- d) Describe the personality of the duchess?
- e) Why is ode to beauty considered to be a romantic poem?
- f) Who do you think our best that the poet refers to?

Q.3 Broad Question (Any Three)**30**

- a) Give five uses of technology literacy skills?
- b) How can technology literacy skills help learners in the future?
- c) Give five characteristics of good leader.
- d) Mention four habits which show that you are conscious of the environment and understand the need to conserve it.

Q.4 Broad question**20**

- a) Enumerate two political issues in your state that you would like the government to address.
- b) Give three good uses of media literacy skills.

- 9) औषध आणि जादू उपचार कायद्याला ---- ने आव्हान दिले होते
 अ) डाबर ब) हमदर्द दवाखाना
 क) वैद्यनाथ ड) यापैकी नाही
- 10) पी. टी. आय., यु . एन. आय. आणि इतर वृत्तसंस्था ---- दरम्यान बंद होत्या.
 अ) स्वातंत्र्य चळवळ ब) दुसरे महायुद्ध
 क) आणीबाणी ड) यापैकी नाही
- 11) प्रसार भारती कायदा ---- पासून लागू करण्यात आला.
 अ) 1997 वर्षी ब) 1995 वर्षी
 क) 1990 वर्षी ड) यापैकी नाही
- 12) मजेठिया वेतन मंडळाची स्थापना 2007 मध्ये ---- साठी करण्यात आली.
 अ) जनसंपर्क व्यावसायिक ब) जहिरात संस्थेचे कर्मचारी
 क) श्रमिक पत्रकार ड) यापैकी नाही
- 13) ---- भारतात सध्या मूलभूत अधिकारी आहेत.
 अ) पाच ब) सहा
 क) सात ड) यापैकी नाही
- 14) कॉपीराइट कायदा प्रथम भारतात ---- मध्ये लागू करण्यात आला.
 अ) 1923 वर्षी ब) 1920 वर्षी
 क) 1914 वर्षी ड) यापैकी नाही

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) भारतीय राज्यघटना आणि माध्यम यांचे महत्त्व लिहा.
- 2) सायबर कायदांचे महत्त्व स्पष्ट लिहा.
- 3) आर.टी.आय. याविषयी लिहा.
- 4) इंडियन पिनल म्हणजे काय?
- 5) माध्यमातील नितीतत्वे यावर प्रकाश टाका.
- 6) यलो जर्नॅलिझम

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- 1) भारतात आणीबाणी जाहीर करण्यासाठी कोणत्या तरतुदी आहेत?
- 2) कॉपी राइट बदल लिहा.
- 3) औषध आणि जादुई उपाय कायद्यावर संक्षिप्त टीप लिहा.
- 4) प्रेस कौन्सिल ऑफ इंडियाचे कार्य काय आहेत?

प्र.4 खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (कोणताही एक)

14

- 1) मूलभूत अधिकारांचे महत्त्व काय आहे?
- 2) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

प्र.5 भारतीय पंतप्रधानांचे अधिकार आणि कार्य काय आहेत?

14

Seat No.	
----------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - VI) (Old) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Writing and Production for MOJO (BVJM604)**

Day & Date: Thursday, 13-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) मोजो कीटचा प्रभावी वापर कोणी केला?
 - अ) एनडीटीव्ही
 - ब) सामना
 - क) पुढारी
 - ड) यापैकी नाही
- 2) चित्रिकरणपूर्व नियोजनात कशाचा समावेश होतो?
 - अ) चित्रिकरण स्थळांची निवड
 - ब) व्हिडिओ एडिटिंग
 - क) टायटलिंग
 - ड) यापैकी नाही
- 3) अतिदूरचे दृश्य टिपण्यासाठी कोणता शॉट उपयुक्त ठरतो?
 - अ) एक्स्ट्रीम वाईड शॉट
 - ब) क्लोज शॉट
 - क) मीडियम क्लोज शॉट
 - ड) यापैकी नाही
- 4) दृश्याची चौकट निश्चित करण्याच्या प्रक्रियेला काय म्हटले जाते?
 - अ) गेमिंग
 - ब) जॉगिंग
 - क) फ्रेमिंग
 - ड) यापैकी नाही
- 5) श्रेयनामावलीसाठी कोणती संज्ञा वापरली जाते?
 - अ) प्रीमिअम कंटेंट
 - ब) टायटलिंग
 - क) जाहिरात
 - ड) यापैकी नाही
- 6) व्हाट्सअप व्हाट करण्यासाठी अक्षरांची मर्यादा किती आहे?
 - अ) 100
 - ब) 500
 - क) 280
 - ड) 20
- 7) खालीलपैकी कशाद्वारे लाईव्ह करता येणे शक्य आहे?
 - अ) व्हाट्सअप
 - ब) फेसबुक
 - क) इन्स्टाग्राम
 - ड) वरील सर्व
- 8) यू-ट्यूब स्टुडिओ ॲपची उपयुक्तता काय?
 - अ) यू-ट्यूब अकाऊंट हाताळणीस पूरक
 - ब) लाईव्ह स्ट्रिमिंग
 - क) ब्लॉगिंग
 - ड) स्टोरीटेलिंग

- 9) नैसर्गिक लाईट्स कशाद्वारे वापरणे शक्य आहे?
 अ) रिफ्लेक्टर
 ब) शार्पी
 क) एलईडी लाईट्स
 ड) यापैकी नाही
- 10) अतिसमीप दृश्य टिपण्यासाठी कोणत्या शॉट उपयुक्त ठरतो?
 अ) एक्स्ट्रीम वाईड शॉट
 ब) क्लोज शॉट
 क) मीडियम क्लोज शॉट
 ड) एक्स्ट्रीम क्लोज शॉट
- 11) माहितीपट कशावर आधारित असतो?
 अ) वास्तववादी घटना व माहिती
 ब) काल्पनिक माहिती
 क) अफवा
 ड) यापैकी नाही
- 12) मोबाईल पत्रकारिता कशाद्वारे शक्य आहे?
 अ) बेसिक फोन
 ब) स्मार्टफोन
 क) फिचर फोन
 ड) यापैकी नाही
- 13) मोबाईल पत्रकारितेत ग्रीन स्क्रीनचा वापर कशासाठी होतो?
 अ) क्रोमा इफेक्ट्स
 ब) धार्मिक कथा
 क) सुशोभीकरण
 ड) यापैकी नाही
- 14) व्हीएफएक्सचे पूर्णरूप कोणते?
 अ) व्हिज्युअल इफेक्ट्स
 ब) व्हायरल इफेक्ट्स
 क) व्हिजन इफेक्ट्स
 ड) व्यूह इफेक्ट्स

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

14

- अ) व्हलॉगींग
 ब) ब्लॉगिंग
 क) व्हिडिओ एडिटिंग ॲप्स
 ड) ॲस्पेक्ट रेशो
 इ) क्लिक बेट्स

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

14

- अ) मोबाईलद्वारे मुलाखत कशी घ्यावी? त्याचे तंत्र विशद करा?
 ब) कॅमेरा शॉट्सचे विविध प्रकार सांगून त्याचा मोबाईल पत्रकारितेत कसा उपयोग होतो ते लिहा?
 क) ग्राहक निर्मित आशय ही संकल्पना नेमकी काय आहे त्याची चर्चा करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

मोजो स्टोरीटेलिंग म्हणजे काय? त्याच्या लोकप्रियतेची चर्चा करा.

किंवा

मोबाईल पत्रकारितेत उपयुक्त ठरणान्या स्ट्रिमिंग ॲप्सची माहिती देवून त्याचे महत्त्व सांगा?

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

14

मोबाईल पत्रकारितेत माहितीचे स्रोत कोणते? त्याचा वापर कसा करावा ते सविस्तर लिहा.

Seat No.	
----------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - VI) (Old) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Writing and Production for MOJO (BVJM604)**

Day & Date: Thursday, 13-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions.

14

- 1) Who made effective use of the Mojo insect?
 - a) NDTV
 - b) Samana
 - c) Pudhari
 - d) None of these
- 2) What is involved in pre-shooting planning?
 - a) Selection of shooting location
 - b) Video editing
 - c) Titling
 - d) None of these
- 3) Which shot is useful for capturing the distant view?
 - a) Extreme wide shot
 - b) Close shot
 - c) Medium close shot
 - d) None of these
- 4) What is the process of fixing the view frame called?
 - a) Gaming
 - b) Jogging
 - c) Framing
 - d) None of this
- 5) Which term is used for credit ranking?
 - a) Premium content
 - b) Titling
 - c) Advertising
 - d) None of this
- 6) What is the limit of characters to tweet on Twitter?
 - a) 100
 - b) 500
 - c) 280
 - d) 20
- 7) Which of the following can be used live?
 - a) Twitter
 - b) Facebook
 - c) Instagram
 - d) All of the above
- 8) What's so significant about a YouTube Studio app?
 - a) Supported to YouTube Account Handling
 - b) Live streaming
 - c) Blogging
 - d) Storytelling
- 9) How can natural lights be used?
 - a) Reflector
 - b) Sharpy
 - c) LED lights
 - d) None of these
- 10) Which shot is most useful for capturing a close-up view?
 - a) Extreme wide shot
 - b) Close shot
 - c) Medium close shot
 - d) Extreme close shot

- 11) What is the documentary based on?
 a) Realistic facts and information b) Fictional Information
 c) Rumor d) None of these
- 12) What makes mobile journalism possible?
 a) Basic phone b) Smart phone
 c) Feature phone d) None of these
- 13) Why is green screen used in mobile journalism?
 a) Chroma effects b) Religious story
 c) Beautification d) None of these
- 14) What is the full form of VFX?
 a) Visual effects b) Viral effects
 c) Vision effects d) View effects

Q.2 Write short answer (any 4) 14

- a) Vlogging
- b) Blogging
- c) Video editing apps
- d) Aspect ratio
- e) Click Bates

Q.3 Write answers to any two of the following questions 14

- a) How to conduct an interview through mobile? Explain its technique?
- b) Describe the different types of camera shots and how they are used in mobile journalism?
- c) Discuss what exactly is a User Generated Content?

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

- a) What is Mojo Storytelling? Discuss its popularity?
- b) Explain the importance of streaming apps in mobile journalism?

Q.5 Answer the following questions in details. 14

What are the sources of information in mobile journalism? Write down in detail how to use it?

- 9) खालीलपैकी कोणता हरितगृह वायू आहे?
 अ) कार्बन डायऑक्साइड ब) कार्बन मोनोऑक्साइड
 क) ओझोन ड) ऑक्सिजन
- 10) ऑलिंपिक 2020 मध्ये भारताच्या ---- ने सुवर्णपदक मिळवले.
 अ) मीराबाई चानू ब) रविकुमार दहिया
 क) नीरज चोप्रा ड) पी.व्ही. सिंधू
- 11) सोलापूर येथील एन.टी.पी.सी कारखाना कोणत्या प्रकारचा विद्युत प्रकल्प आहे?
 अ) जल ब) अणऊर्जा
 क) औष्णिक ड) पवन
- 12) "साइट" म्हणजे ----
 अ) सॅटेलाइट इन्स्ट्रक्शनल टेलिव्हिजन एक्सपेरिमेंट
 ब) सॅटेलाइट इन्स्टिट्यूट ऍण्ड टेलिव्हिजन एक्सपेरिमेंट
 क) सॅटेलाइट इनोव्हेशन टेलिव्हिजन एक्सपेरिमेंट
 ड) यापैकी नाही
- 13) मायक्रासॉफ्टची मालकी कोणाकडे आहे?
 अ) स्टीव्ह जॉब्स ब) बिल गेट्स
 क) टिम बर्नर्स ली ड) मायकेल एस. डेल
- 14) पी.व्ही.सिंधू तिच्या ---- क्षेत्रातील कामासाठी ओळखली जाते.
 अ) खेळ ब) शिक्षण
 क) अंतराळ ड) पर्यावरण

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) अरुंधती राय कोण आहेत?
 ब) रूपयाचे अवमूल्यन म्हणजे काय?
 क) चिपको आंदोलन याविषयी लिहा.
 ड) टोकियो ऑलिंपिक 2020 मध्ये भारतास किती पदके मिळाली?
 इ) भारतात इस्त्रोचे मुख्यालय कोठे आहे?
 ई) पिक हा सिनेमा कोणत्या समस्येवर आधारित आहे?

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) महाराष्ट्रातील सर्वाधिक साखर कारखाने सोलापूर जिल्ह्यात आहेत याचे कोणते दुष्परिणाम आहेत?
 ब) सोलापूर जिल्ह्यात विज्ञानग्राम कोठे आहे? ते का प्रसिद्ध आहे?
 क) सोलापूर येथील विडी उद्योगाबाबत तुमचे मत काय आहे?
 ड) सोलापुरातील प्रिसिजन इंडस्ट्रीने केलेल्या नवीनतम प्रयोगाची माहिती द्या.

- प्र.4** खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **14**
- अ) भारतात पारंपारिक खेळांपेक्षा सध्या विदेशी खेळांना अधिक महत्त्व दिले जाते का? हे बदलण्यास काय करावे लागेल?
- ब) सोलापूर जिल्ह्यात अद्यापही उदयोगक्षेत्र वाढत नाही, या मागची कारणे स्पष्ट करा?
- प्र.5** भारतीय माध्यमांच्या लेखनात अद्यापही लिंगभेद जाणवतो हे खरे आहे का? उदाहरणासह स्पष्ट करा. **14**

Seat No.	
-----------------	--

**B. Voc (Journalism & Mass Communication) (Semester - VI) (Old) (CBCS)
Examination: March/April-2023
Specialized Reporting (BVJM605)**

Day & Date: Friday, 14-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

14

- 1) Narmada Bachao Andolan, 1985 was initiated by _____.
 - a) Aruna Roy
 - b) Arundhati Roy
 - c) Medha Patkar
 - d) Medha Pansare
- 2) India won overall _____ medals at Tokyo Olympics 2020
 - a) Four
 - b) Seven
 - c) Eight
 - d) Eleven
- 3) Ozone depletion means _____.
 - a) Thinning of earth's layer
 - b) Evaporation of earth's layer
 - c) Thickening of earth's layer
 - d) Double formation of earth's layer
- 4) UNICEF's mission is to provide food and health care to children around the world.
 - a) UNESCO
 - b) UNICEF
 - c) NITI Ayog
 - d) NATO
- 5) Full form of IMF _____.
 - a) Indian Made fibre
 - b) International Monetary fund
 - c) Italian Male federation
 - d) Indian Male Federation
- 6) WHO stands for _____.
 - a) World Hockey Organization
 - b) World Football Organization
 - c) world Health Organization
 - d) World Hotel Organization
- 7) Which article of the Constitution of India ensures equal pay for equal work?
 - a) Article 15
 - b) Article 39
 - c) Article 49
 - d) Article 42
- 8) _____ of the following is not a renewable source.
 - a) Solar
 - b) Coal
 - c) Wave
 - d) Wind
- 9) Which one of the following is a greenhouse gas?
 - a) carbon dioxide
 - b) carbon monoxide
 - c) Ozone
 - d) oxygen
- 10) India's _____ wins gold at the 2020 Olympics.
 - a) Mirabai Chanu
 - b) Ravikumar Dahiya
 - c) Neeraj Chopra
 - d) P.V. Sindhu

Seat No.		Marks Obtained		Signature of Examiner		Signature of Junior Supervisor	
----------	--	----------------	--	-----------------------	--	--------------------------------	--

**B. Voc. Journalism (Semester - II) Examination: March/April-2023
Democracy, Elections and Good Governance (DEG21)**

Day & Date: Sunday, 16-07-2023
Time: 03:00 PM to 05:00 PM

Max. Marks: 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

Answer

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

- अप्रत्यक्ष लोकशाहीला ---- असे म्हणतात.
अ) प्रातिनिधिक
ब) शाही
क) नकारात्मक
ड) जुनी
- प्रत्यक्ष लोकशाहीची सुरवात इसवी सन पूर्व तिसऱ्या शतकात ---- येथे झाली.
अ) इंडिया
ब) अथेन्स
क) इंग्लंड
ड) अमेरिका
- प्रातिनिधिक लोकशाहीत ---- सर्वोच्च अधिकार आहे.
अ) नेत्यांना
ब) पक्षांना
क) लोकांना
ड) राजांना
- संविधानात्मक शासन म्हणजे ---- शासन होय.
अ) कायद्याचे
ब) पुरुषांचे
क) हुकुमशाहांचे
ड) झुंडीचे
- भारतात डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांनी ---- लोकशाहीचा आग्रहाने पुरस्कार केला.
अ) राजकीय
ब) सामाजिक
क) मर्यादित
ड) यापैकी नाही
- भारतीय राज्यघटनेत किती मूलभूत हक्कांचा समावेश करण्यात आलेला आहे?
अ) चार
ब) दोन
क) सहा
ड) दहा
- भारतात स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्ये महिलांसाठी किती टक्के जागा राखीव आहेत?
अ) 33%
ब) 15%
क) 27%
ड) 70%

8. दलित, आदिवासी, रोजंदारीवरील कामगार व मच्छिमार यांना भारतात ---- समूह मानले जाते.
 अ) पुढारलेले
 क) राज्यकर्ते
 ब) वंचित
 ड) यापैकी नाही
9. प्रातिनिधिक लोकशाहीमध्ये ---- प्रक्रिया शासन आणि लोकांना जोडते.
 अ) न्यायालय
 क) भ्रष्टाचार
 ब) हुकूमशाही
 ड) निवडणूक
10. सार्वजनिक उत्तरदायित्व म्हणजे लोकप्रतिनिधीने जनतेला ---- असले पाहिजे.
 अ) विरोधी
 क) उत्तरदायी
 ब) बेजबाबदार
 ड) यापैकी नाही
11. सुशासन या संकल्पनेचा उदय ---- साली झाला.
 अ) 1989
 क) 2000
 ब) 1995
 ड) 2005
12. राज्यकारभारात पारदर्शकता, कार्यक्षमता आणि गतिशीलता निर्माण करण्यासाठी ---- ही प्रक्रिया आवश्यक असते.
 अ) सुसंवाद
 क) विकेंद्रीकरण
 ब) सुशासन
 ड) केंद्रीकरण
13. केंद्र सरकारने ---- साली माहितीचा अधिकार हा कायदा मंजूर केला.
 अ) 2002
 क) 2009
 ब) 2005
 ड) 2007
14. शासन हे सुशासन होण्यासाठी ---- हा अत्यंत महत्वाचा घटक आहे.
 अ) लोकसहभाग
 क) खाजगीकरण
 ब) केंद्रीकरण
 ड) यापैकी नाही
15. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार गॅरंटी अधिनियम (मनरेगा) हि योजना ---- साली सुरु करण्यात आली.
 अ) 2001
 क) 2003
 ब) 2005
 ड) यापैकी नाही
16. ---- साली बालकांसाठी शिक्षणाची मोफत व सक्तीची तरतूद कायदा भारतीय संसदेने मंजूर केला.
 अ) 2002
 क) 2007
 ब) 2005
 ड) 2009
17. ई-गव्हर्नन्सच्या प्रक्रियेमुळे ---- प्रगत होते.
 अ) सुशासन
 क) केंद्रीकरण
 ब) खाजगीकरण
 ड) यापैकी नाही
18. विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने राज्यशासन चालविणे यास ---- असे म्हणतात.
 अ) ई-गव्हर्नन्स
 क) वैज्ञानिक प्रशासन
 ब) खाजगी प्रशासन
 ड) यापैकी नाही

19. मनरेगा या योजनेनुसार ---- ची हमी देण्यात आली.
 अ) शिक्षणाची ब) रोजगाराची
 क) मतदानाची ड) यापैकी नाही
20. भ्रष्टाचार निर्मूलनासाठी ---- आयोगाची स्थापना केली.
 अ) केंद्रीय सतर्कता आयोग ब) निर्वाचन आयोग
 क) मनरेगा ड) वित्त आयोग
21. जगातील सर्वात मोठी लोकशाही कोणती आहे?
 अ) संयुक्त राष्ट्र ब) भारत
 क) ब्राझील ड) इंडोनेशिया
22. खालीलपैकी कोणते प्रत्यक्ष लोकशाहीचे वैशिष्ट्य नाही.
 अ) नागरिकांना आपल्या स्वतःच्या भविष्याचे नियंत्रण करण्याचे अधिकार
 ब) राजकीय दृष्ट्या अत्याधुनिक आणि सुजाण नागरिक घडविते
 क) स्वार्थी राजकारण्यांवर अवलंबून न राहता लोकांना स्वतःची मते आणि हित याबाबत व्यक्त होण्याची संधी देणारी व्यवस्था
 ड) लोकशाहीचा हा व्यवहार्य मार्ग आहे.
23. खालील पैकी कोणते प्रातिनिधिक लोकशाहीचे वैशिष्ट्य नाही.
 अ) राजकीय दृष्ट्या अत्याधुनिक आणि सुजाण नागरिक घडविते.
 ब) लोकशाहीचा हा व्यवहार्य मार्ग आहे.
 क) सामान्य लोकांवर निर्णय घेण्याच्या जबाबदारीचे ओझे कमी जाते.
 ड) लोकांना चांगले शिक्षण, तज्ञांचे ज्ञान आणि अधिक अनुभव असलेल्या व्यक्तीचे मार्गदर्शन मिळू शकते.
24. खालील पैकी कोणते लोकशाहीचे तत्वे आहेत.
 अ) संमतीवर आधारित शासन ब) सार्वजनिक उत्तरदायित्व
 क) बहुमताचे राज्य ड) वरीलपैकी सर्व
25. जनतेचे सार्वभौमत्व याचा अर्थ ---- असा होतो.
 अ) लोकांची सत्ता ब) नेत्यांची सत्ता
 क) प्रतिनिधींची सत्ता ड) यापैकी नाही
26. खालीलपैकी कोणता मूलभूत अधिकार नाही?
 अ) बोलण्याचा आणि अभिव्यक्तीचा अधिकार
 ब) पुरुष आणि स्त्रियांना समान कामासाठी समान वेतनाचा अधिकार
 क) शोषण विरुद्ध अधिकार समतेचा अधिकार
 ड) समतेचा अधिकार
27. संघटना स्थापना करण्याचा अधिकार ---- प्रकारचा मूलभूत अधिकार आहे.
 अ) स्वातंत्र्याचा अधिकार ब) समतेचा अधिकार
 क) धार्मिक स्वातंत्र्य हक्क ड) शोषणा विरुद्ध अधिकार
28. भारतातील मूलभूत हक्कांचे संरक्षण कोण करते?
 अ) विधान सभा ब) सर्वोच्च न्यायालय
 क) राष्ट्रपति ड) लोकसभा

29. लोकशाही विकेन्द्रीकरण म्हणजे काय?
 अ) कनिष्ठ पातळीवरील शासनाला अधिकार प्रदान करणे.
 ब) लोकशाही केंद्रीकरणाच्या तत्त्वानुसार शासकीय संघटनेची उभारणी करणे.
 क) प्रशासकीय विकेंद्रीकरणाच्या तत्त्वानुसार शासकीय संघटनेची उभारणी करणे.
 ड) लोकशाही तत्त्वांचा शासनाच्या शेवटच्या पातळीपर्यंत विस्तार करणे.
30. खालील पैकी कोणत्या देशात सर्वात मोठ्या प्रमाणवर एकाच दिवसात निवडणुका होतात?
 अ) इंडोनेशिया
 ब) नायजेरिया
 क) संयुक्त राष्ट्र
 ड) भारत
31. भारतातील लोक राष्ट्रीय पातळीवर ——— त्यांचे प्रतिनिधी प्रत्यक्षपणे निवडतात.
 अ) लोकसभेसाठी
 ब) राज्यसभेसाठी
 क) विधानसभेसाठी
 ड) विधानपरिषदेसाठी
32. लोकांकडून प्रत्यक्षपणे निवडल्या जाणाऱ्या लोकसभेत ——— सदस्य असतात.
 अ) 250
 ब) 543
 क) 500
 ड) 750
33. राज्यसभेचे सदस्य ——— निवडले जातात.
 अ) प्रत्यक्षपणे
 ब) अप्रत्यक्षपणे
 क) खाजगीपणे
 ड) यापैकी नाही
34. महाराष्ट्राच्या विधानसभेत ——— सदस्य आहेत.
 अ) 543
 ब) 244
 क) 288
 ड) 250
35. ——— ही भारतीय संसदेची स्थानिक पातळीवरील प्रतिकृती आहे.
 अ) राज्यसभा
 ब) ग्रामसभा
 क) लोकसभा
 ड) विधानपरिषद
36. महाराष्ट्राच्या पंचायतन राज्य संस्थामध्ये ——— जागा महिला उमेदवारांसाठी राखीव आहेत.
 अ) 33%
 ब) 30%
 क) 50%
 ड) यापैकी नाही
37. ग्रामीण आणि शहरी स्थानिक शासनामध्ये अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींसाठी आरक्षित ठेवलेल्या जागा त्यांच्या लोकसंख्येच्या ——— असतात.
 अ) 33%
 ब) 50%
 क) प्रमाणात
 ड) 25%
38. महानगरपालिका ही ——— स्थानिक स्वराज्य संस्थेचा भाग आहे.
 अ) शहरी
 ब) ग्रामीण
 क) दोन्ही
 ड) केंद्रीय

39. प्रातिनिधीक लोकशाहीमध्ये ——— प्रक्रिया शासन आणि लोकांना जोडते.
 अ) न्यायालय ब) हुकूमशाही
 क) भ्रष्टाचार ड) निवडणूक
40. सार्वजनिक उत्तरदायित्व म्हणजे लोकप्रतिनिधीने जनतेला ——— असले पाहिजे.
 अ) विरोधी ब) बेजबाबदार
 क) उत्तरदायी ड) यापैकी नाही
41. स्थानिक स्वराज्य संस्था सुरु करणारे भारतातील पहिले राज्य कोणते?
 अ) राजस्थान ब) मध्य प्रदेश
 क) उत्तर प्रदेश ड) महाराष्ट्र
42. स्थानिक स्वराज्य संस्था हा विषय ——— सूचीमध्ये आहे.
 अ) राज्य सूची ब) समवर्ती सूची
 क) केंद्र सूची ड) पंचायतराज सूची
43. पुढीलपैकी कोणते कलम पंचायती राजशी संबंधित आहे?
 अ) कलम 243 ब) कलम 324
 क) कलम 124 ड) कलम 73
44. पंचायत राज संस्थांमध्ये विशेष प्रतिनिधित्व ——— दिले जाते.
 अ) महिला ब) सहकारी संस्था
 क) मागासवर्गीय ड) वरील सर्व
45. ग्रामसभेचा अध्यक्ष ——— असतो.
 अ) सरपंच ब) ग्रामसेवक
 क) सभासद ड) सदस्य
46. प्रत्येक पंचायत समितीची मुदत ——— आहे.
 अ) 3 महिने ब) 6 महिने
 क) 2 महिने ड) 5 महिने
47. ——— सरकार सामान्य लोकांच्या जवळचे सरकार आहे.
 अ) स्थानिक ब) प्रांतीय
 क) राष्ट्रीय ड) राज्य
48. भारताच्या एकूण महसूल संकलनामध्ये ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे योगदान ——— आहे.
 अ) 0.10% ब) 0.18%
 क) 0.20% ड) 0.24%
49. भारतात ग्रामपंचायत ——— स्तरावर महिला सरपंच आहेत.
 अ) 5000 ब) 20,000 पेक्षा कमी
 क) साधारण 50,000 ड) 80,000 पेक्षा कमी
50. पंचायत व नगरपालिकांच्या निवडणुका ——— घेत.
 अ) राज्य सरकार ब) केंद्र सरकार
 क) राज्य निवडणूक आयोग ड) केंद्रीय निवडणूक आयोग